

Et svar på "Slitte jeans mot tomme mager"

(Publisert 17.12.2003 - Fremtiden i Våre Hender)

Mens Malawi stod på randen av en voldsom sultkatastrofe, drev den såkalte hjelpeorganisasjonen Tvind, som står bak UFF i Norge, storstilt salg av bruktklær under dekke av å drive u-hjelp.

Som mange ganger tidligere klarer ikke (ønsker ikke) journalister å holde orden på kortene. U-landshjelp fra Folk til Folk i Norge er en selvstendig norsk forening, registrert i Brønnøysundsregisteret i 1979 som en forening uten profittformål. Foreningen er medlem av den Internasjonale Humana People to People Bevegelsen, en internasjonal medlemsorganisasjon med 30 medlemmer. Bevegelsens formål er å støtte medlemmen i utførelsen av disses arbeid innen utviklingssamarbeid.

Av [David Stenerud](#), Lilongwe/Oslo
NorWatch

I Malawi måtte landets største tekstilforetak stenge fordi den ikke klarte konkurransen med de brukte klærne fra Skandinavia, kunne LOnytt opplyse i november i år.

NorWatch besøkte Malawi i august i fjor og kunne med selvsyn observere hvordan bruktklærforetakene totalt har monopolisert tekstilmarkedet i det lille landet sør i Afrika.

Mens sulten truer

Folk hadde allerede begynt å slippe opp for mat i Malawi, bare måneder etter at sulten rammet og tusener døde rett før den skrantne maishøsten i april 2002. De rammede kalte den forrige sulten "feminin", nå ventet de på den "maskuline".

Landet behøver fortsatt massive nødhjelpstiltak, særlig etter at Danmark, i protest mot korrupsjon og pengesløseri, trakk tilbake både diplomati og bistand til landet tidlig i 2002. Til og med danske Kirkens Nødhjelp trakk seg.

Man kan jo spørre seg selv om det skulle hjelpe den nødstilte befolkningen å innstille hjelpearbeidet. Er journalisten enig i at de to ovennevnte trakk seg ut av Malawi?

Men én dansk organisasjon ble igjen; den omstridte Tvind-bevegelsen.

Jeg går ut i fra at journalisten med Tvind-bevegelsen mener Development Aid from People to People in Malawi, en malawisk forening med formål å gjennom samarbeid skape et bedre liv for befolkningen i landet.

Klær til folket!

I Norge er Tvind kjent under merkenavnet UFF, som driver innsamling og salg av brukte klær. I Malawi heter virksomheten DAPP, og er knyttet til grossistsalg.

I Norge er UFF forkortelsen for U-landshjelp fra Folk til Folk, og som nevnt over er dette en norsk forening stiftet i 1979 med formål å bekjempe fattigdom og nød i verden og å være med å støtte en utvikling hvor mennesker selv kan være med å drive utviklingen fremover, hverken mer eller mindre. Inntektene skaffer vi ikke ved å bruke

Et svar på “Slitte jeans mot tomme mager”

av norske skattebetalers penger gjennom NORAD eller ved å utplassere spilleautomater på hvert et gate hjørne, men gjennom innsamling og salg av gaver i form av brukte klær og sko, en ressurs som langt fra er klar for søppelplassen. Vi motarbeider et bruk - og kast system som er sterkt utbredt i vår del av verden. Som representant for Fremtiden i Våre Hender synes jeg journalisten hopper lett og elegant over denne vurderingen. En av medlemsorganisasjonene i Humana People to People Bevegelsen heter DAPP in Malawi og de driver barnehjelpsarbeid, AIDS-forebyggende arbeid, fagskoleutdannelse, samt lærerutdannelse basert på overskuddet ved salg av brukte klær.

Det er den 30 år gamle briten Ann Thompson som leder Tvinds bruktklærsatsing i Malawi. Ifølge henne er formålet bak DAPP i verdens niende fattigste land ”å bedre folks livsvilkår gjennom å gi dem muligheten til å kjøpe brukte klær og sko til rimelige priser”.

Nok en gang antar jeg at journalisten mener DAPP Malawis bruktklærsatsing.

Det slår en som en underlig motivasjon i Malawi; folk har klær, indiske forretningsfolk har drevet bruktklærsalg i Malawi i årtier. UFF-klærne er ikke engang billigere. Det menneskene manglet (og fortsatt mangler) da vi besøkte Malawi i august 2002 var mat.

Det skal være usagt om de indiske forretningsfolkene har tjent seg rike på salg av brukte klær i Malawi, til det kjenner jeg deres økonomi for lite. Det jeg faktisk vet er at disse klærne høyst sannsynlig er kjøpt opp på det internasjonale brukttøys markedet hvor de fleste aktørene er store internasjonale hjelpeorganisasjoner og religiøse organisasjoner som Frelsesarmeen, Oxfam og Røde Kors m.fl. Markedet fungerer som andre markeder med tilbud og etterspørsel. Det er ikke noe poeng for DAPP Malawi å selge klær til under markedspris - overskuddet ligger igjen hos befolkningen i form av friske og produktive mennesker. Som Samora Machel uttrykkelig påpekte ovenfor ADPP i Mocambique tidlig på 80-tallet - handel skaper utvikling. Dersom nødsituasjoner oppstår, har DAPP Malawi ressurser til utdeling av klær. Bare i Lilongwe har de 500 barna som går på en av DAPP Malawis 25 førskoler hver dag fått en næringsrik grøt, som sikrer deres utvikling. Barnas vekst blir også overvåket, gjennom regelmessig veiing slik at problemer avdekkes tidlig.

Malawi har i en årrekke opplevd lave verdensmarkedspriser på sine jordbruksprodukter, som hovedsakelig er tobakk, te, sukker, bomull og kaffe. Jordbruksprodukter utgjør 88% av all eksport (2001) og 90% av den yrkesaktive befolkning arbeider innen jordbruk. Det undrer meg at journalisten ikke legger mer vekt på disse faktorene når han legger skylden for at folk sulter over på “den eneste” i.flg. journalisten hjelpeorganisasjon som er igjen i landet. Det ville i min mening være mer interessant å høre journalistens synspunkt og løsninger på de lave verdensmarkedsprisen på et fattig lands “eneste” og etter min mening for tidens og isolert sett beste handelsvare.

Mistenksom

I gamlebyen i Lilongwe har DAPP et av sine mange grossistutsalg.

– Folk kommer hit og kjøper, og så selger de klærne på markedet, forteller utsalgsansvarlig Bruno Maikali.

Et svar på “Slitte jeans mot tomme mager”

Det må nevnes at denne handelen alene sysselsetter anslagsvis 3.000 mennesker i Malawi.

En 100-kilos bylt koster 1300 kroner, 45 kilo koster mellom 500 og 900 kroner

avhengig av sammensetning og kvalitet.

Bruno blir mistenksom når vi spør om å få ta bilder:

– Det spør hva dere skal skrive om, sier han usikkert.

– *Det er harmløst, svarer fotograf Ulvar Arnkvern, vi lager en sak om hva som skjer med klærne vi leverer til UFF i Norge.*

Harmløst??? For hvem? De 500 barna som hver dag får undervisning på de 25 førskolene i Lilongwe. De 1400 menneskene som er involvert i DAPP Malawis AIDS-forebyggende arbeid. De 75 elevene som for tiden utdanner seg innen byggeri, jordbruk og handel ved DAPP Malawis fagskole eller lærerne som skal utdanne seg ved den nye lærerskolen, som vil spille en vesentlig rolle for Malawis fremtid - utdanning er nøkkelen til fremtiden. Harmløst for fotografen kanskje - som kan reise hjem til trygge Norge når oppdraget er utført!

Bruno blir marginalt mer avslappet, så vi tar noen bilder. Og går.

Oversvømmelse

Matvarebristen som malawierne fortært av under vårt besøk i landet i fjor, startet med en avlingsødeleggende flom i 2000. Nede på markedet i Lilongwe blir vi møtt av en annen type oversvømmelse – av bruktklær. Vi hadde hørt at Malawi var et mekka for second hands-entusiaster, og kvantiteten her egner seg ikke til å skuffe noen. Det gjør imidlertid kvaliteten.

Her finnes ingen 60-talls, ingen 70- eller tidlig 80-talls, ingen nye. Bare sånn cirka 1992, klær som sikkert er interessante i Vesten om ti år, men i dag er totalt usalgbare: Henry Choice jeans, telthformede amerikanske collegegensere, t-skjorter med de harry'este påskrifter... klær som skulle vært gitt bort, ikke forlangt penger for.

Det er igjen åpenbart at journalisten ikke har lest sin historie. Afrika ønsker å ta del i verdenssamfunnet og ikke bli sett på som et annenrangs continent som skal leve av håndsuttrekninger fra de rike. Verdien av selv å kunne produsere / betale for det man trenger er en verdi vi i nord ikke skal kimse av, vi i nord tar denne verdien for gitt.

Klærne fra 60-, 70- og 80-tallet som journalisten etterlyser behøver han ikke å dra helt til Afrika for å finne, disse kan han finne i ca 800 second-hand butikker bare i London, eller hvorfor ikke i UFFs egen butikk i Storgata 1 i Oslo. Dette er forresten klær ingen afrikaner ville ønsket å bli sett gående rundt med. Klærne må være hele og noenlunde moderne - “klær skaper mennesker” heter det seg.

Og hvis du lurte på hvor det blir av det gamle undertøyet som mange leverer inn, finner du svaret i Lilongwe. Her ligger BH'er og truser i svære hauger, mye av det uvasket.

U-hjelp = lav toll

Ifølge en av den britiske organisasjonen Tvind Alerts kilder, skal DAPP ha maktet å overbevise malawiske myndigheter om at virksomheten deres må klassifiseres som u-

Et svar på “Slitte jeans mot tomme mager”

hjelp. Dermed skal de ha fått i stand en særavtale med tollmyndighetene: Mens konkurrentene betaler 25 dollar per kilo delt på 45, betaler DAPP bare 11 dollar. Dermed slipper de unna med 24 cent i toll per kilo klær, mens andre kommersielle bruktklærimportører må ut med 55 cent. Slik er DAPP også med på å frarøve Malawi sårt tiltrengt kapital.

Journalisten antyder at myndigheten i Malawi ikke vet hva de gjør. Dette er et utbredt fenomen, særlig blant journalister, i nord. Dette å se ned på, undervurdere myndigheter i fattige land. Man trenger ingen høy universitetsutdannelse for å kunne regne ut at her får Malawi mye for pengene.

Tvind er en lukket organisasjon, en sekt ifølge kritikerne. Bevegelsen har blitt beskyldt for hjernevasking og svindel. Selv viser Tvind til flere hjelpeprosjekter i Afrika, Asia, Øst-Europa og Latin-Amerika, men kritikerne hevder disse prosjektene er marginale og kun fungerer som skalkeskjul for en ytterst kommersiell virksomhet.

Jeg må nok en gang anta at journalisten med Tvind denne gangen mener Humana People to People Bevegelsen. Jeg har arbeidet både i Afrika og i Norge for denne bevegelsen over en 10 års periode. Meg bekjent har bevegelsen ikke blitt beskyldt for å være en sekt, ei heller for hjernevasking eller svindel. Bevegelsen kan med sine 30 medlemmer vise til over 180 utviklingsprosjekter i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Jeg kjenner ikke til noen hjelpeprosjekter i Øst-Europa. Jeg har til gjengjeld gjentatte ganger opplevd at enkelte journalister uttaler at U-landshjelp fra Folk til Folk i Norge er en lukket organisasjon - dette har blitt uttalt etter å ha snakket med daglig leder i opptil en time på telefon (gjentatte invitasjoner fra daglig leder om å besøke foreningen på vårt kontor har ikke vært mulig da “dead-line” som oftest ligger tett opptil samtaletidspunktet.) Det sier seg selv at utførlige rapporter, regnskaper og annet materiale ikke kan kommuniseres over telefon. Jeg opplever ofte at fordi journalisten ikke får bekreftet det han “fisker” etter, da det jo kun er virkeligheten og sannheten som kan bekreftes, føler han seg lurt - og vi representerer en “lukket organisasjon”.

Jeg antar at journalisten på sin rundreise i Malawi besøkte DAPP Malawis prosjekter, og det under meg at han ikke nevner dette. Han siterer derimot ikke navngitte kritikere som hevder at Humana People to Peoples prosjekter er lite viktige. Til dette må jeg si at et prosjekt lever. Det oppstår når to parter møtes. Man må se hvor i livssyklusen et prosjekt er for om man kan uttale at det er av mindre betydning, og som vi vet kan resultater ofte vise seg lenge etter at handlingen er utført. Donorer fra mange deler av verden er “så pass” tilfredse med våre “ubetydelige” prosjekter at de år etter år bidrar med ikke ubetydelige midler til gjennomføringen. Selv uvitende mennesker vil kunne se at gjennomføringen av et landsomfattende AIDS-forbyggende program i Botswana (som er ca to ganger så stort som Norge) ikke kan påstås å være “marginalt”. Og det kan ikke sies for ofte - *“det er ikke nødvendigvis den som roper høyest, som er best”*.

Lederen i retten

17. februar i 2002 ble Tvind-guru Mogens Amdi Petersen arrester av FBI på den internasjonale flyplassen i Los Angeles etter 22 år under jorden. 64-åringen skal, ifølge flere kilder, under alle disse årene ha styrt organisasjonen fra luksusboliger i Zimbabwe, Miami, Danmark og Cayman-øyene.

Et svar på “Slitte jeans mot tomme mager”

Nå er dansken løslatt fra varetekt, og saken mot ham er i gang. Amdi Petersen står tiltalt for underslag av 75 millioner danske kroner, samt skatteunndragelser til en verdi av 11 millioner. Saken mot ham og hans tre antatt medsammensvorne betegnes som den mest omfattende i dansk rettshistorie. Det er satt av til sammen 80 dager i retten og dom er ikke ventet å falle før høsten 2005.

Igjen misinformerer journalisten. Humana People to Peoples ordfører, Maria Darsbo, har meg bekjent ikke på noe tidspunkt siden hun ble valgt som ordfører i 1997, vært arrestert for å ha gjort noe ulovlig på Humana People to Peoples vegne.

Men da får vi kanskje vite vi hvem bruktklær-salget egentlig har hjulpet...

Ja, det vil vel ca være på dette tidspunkt av vi vil få å vite resultatet av journalistens artikkel for befolkningen i Malawi.

... og skal vi snakke om skalkeskjul så må det vel være en journalist som ukritisk velger letteste utvei og selger historien til høystbydende som om dette var den eneste sannhet.

FAKTA: UFF i Norge

UFF står for U-landshjelp fra Folk til Folk.
Den første butikken i Norge ble åpnet i mars 1980.

UFF er en del av den danske bevegelsen Tvind, som også opererer med merkenavn som DAPP, ADPP, Planet Aid og Humana.

UFF er ikke en del av en dansk bevegelse kalt Tvind, men en selvstendig norsk forening som er medlem av Humana People to People Bevegelsen.

I Norge driver foreningen to større bruktklærbutikker, begge i Oslo: UFF-Familiebutikk og Underground. UFF Norge hevder de to butikkene i år vil bidra med hele tre millioner kroner til utviklingsprosjekter i Afrika og India.

Bidraget ble i følge regnskaper revidert av statsautorisert revisor kr 3.379.924,-

UFF har utplassert 482 innsamlingsbokser for klær i Norge.
Årlig omsetter UFF Norge for rundt 15 millioner kroner.

Prismessig har UFF lagt seg litt over hovedkonkurrenten Fretex, men godt under for eksempel American Classics.

POST SCRIPTUM: Velkledd sultofre

UFF Norge mener det er feil at folk har nok klær i Afrika. NorWatch har selv erfart det motsatte.

Et svar på “Slitte jeans mot tomme mager”

Et besøk til landsbyen Ngulwe rett nord for hovedstaden Lilongwe i august i fjor er egnet til å illustrere absurditeten i UFFs bruktklærveldedighet:

Den rundt førti år gamle Lison Jeffrey er ennå svekket etter nesten ha sultet i hjel i mars. Nå er maislageret snart tomt igjen.

– *Hva har du tenkt å gjøre? spør vi.*

– **Ingenting, svarer Jeffrey.**

– *Hva håper du skal skje? spør vi.*

– **Det er ikke håp, svarer Jeffrey.**

Han har dress på seg.

Kvinnene i landsbyen sitter i gruppe sammen med barna. – Det er vår tur å dø denne våren, sier de. De har fine skjørt og bluser på.

Etter å ha arbeidet og bodd i et afrikansk land i to år vet jeg av erfaring at mange afrikanere har “nok plass i klesskapene”. Mange har kun tre “out-fits”. Den ene tar man på når man går i byen, til kirken om søndagen, i bryllup og fest, (eller når man skal snakke med norske journalister). Det andre tar man på når man arbeider eller bare er hjemme og ikke venter besøk. Det tredje tar man på når man går i begravelse - og det gjør man ofte.

– **For lite klær**

– **FN har beregnet at et menneske har behov for 8-10 stykker tøy per år, mens folk bare har tilgang til 1-4 stykker tøy i de landene vi opererer, hevder Daglig leder i UFF Norge, Jesper Pedersen.**

– **For øvrig viser Pedersen til UFF Norges hjemmeside, www.uffnorge.org. Men her gis bare mangelfulle opplysninger om UFFs veldedige virksomhet.**

Kanskje journalisten kunne utdype hva manglene består i slik at vi kan forbedre informasjonen til allmennheten. Formålet for vårt arbeid står å lese klart og tydelig. Det finnes lenker til hvert eneste prosjekt UFF i Norge har donert penger til, samt beløpenes størrelse de siste 4 år. Den nyeste informasjonen kan man lese i utførlige kvartalsvise rapporter fra hvert av prosjektene ved henvendelse til vårt kontor. *Men som tidligere nevnt så kan man ikke lese annet enn det som er virkeligheten, og den vil man som journalist ofte ikke se i øynene, når løggen er den som selger!*

Rosa Fried

U-landshjelp fra Folk til Folk i Norge

Kløfta, 13.12.2004

Et svar på “Slitte jeans mot tomme mager”